

อาชีวศึกษา เพื่อจรรโลงสังคม กฤษมันต์ วัฒนาณรงค์

บทนำ

อารยธรรมของชนเผ่า มายา (MAYA) ในทวีปอเมริกา ก่อนการค้นพบทวีปนี้โดยโคลัมบัสมีปรากฏหลักฐานที่หลงเหลือไว้ในรูปของเทวสถานและสิ่งก่อสร้างที่แสดงถึงอารยธรรมของผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นแผ่นดินแถบนี้มาเป็นเวลาช้านาน จากการศึกษา และคาดเดาอย่างมีเหตุผล ถึงสาเหตุของการล่มสลายของอารยธรรมของชนเผ่ามายา และเช่นเดียวกับอารยธรรมของชนชาติอื่นๆ ที่ล่มสลายไปแล้วว่าเกิดจากการขาดแคลนผลผลิตเพื่อการเลี้ยงดูผู้คนในสังคมซึ่งมีปัจจัยต่างๆ หลายประการ ส่งผลให้เกิดสภาวะขาดแคลน หรือไร้สมดุลงของการผลิตและการบริโภค และปัจจัยหนึ่ง ได้กล่าวถึงไว้ในการศึกษา คือ การที่ผู้คนในสังคม ที่เริ่มมีการพัฒนานิยมเรียนหนังสือเพื่อจะได้ไม่ต้องทำงานหนัก และเปลี่ยนฐานะเป็นชนชั้นปัญญาชน ที่ไม่ใช้กำลังความรู้ความสามารถไปเพื่อส่งเสริมให้มีการผลิตปัจจัยในการเลี้ยงดูสังคมในทางตรง พวกนี้ได้แก่ นักบวช นักปรัชญา ที่ทำการศึกษาเรื่องของดาราศาสตร์ ไวยากรณ์ ตรรกวิทยา การพูด เลข เรขาคณิต ดนตรี ซึ่งเป็นวิชาประเภท Liberal Arts มีจุดมุ่งหมายเพื่อใช้เป็นเครื่องประดับชีวิต โดยกลุ่มคนพวกนี้บริโภคผลผลิตจากผู้ที่ทำหน้าที่ผลิตเครื่องอุปโภคบริโภคซึ่งเป็นชนผู้ทำงานการผลิตในสังคมหนึ่ง ความจำเป็นของการมีประชากรที่เป็นมันสมองของสังคมเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อทำหน้าที่แก้ปัญหา กำหนดทิศทางและพัฒนาเทคโนโลยีตลอดจนวิธีการเพื่อนำมาใช้ให้สังคมเกิดความผาสุก แต่ถ้ากลุ่มคนพวกนี้มีจำนวนมากขึ้นเกินกว่าที่สังคมจะเลี้ยงดูได้จะเกิดปัญหาให้กับสังคม ชนกลุ่มนี้จะเรียกร้องเพื่อความอยู่และมีชีวิตที่ดีกว่าชนชั้นผู้ใช้แรงงานในการผลิต ความแตกแยกและสภาวะไร้สมดุลงของการผลิตและการบริโภคจะเกิดขึ้นเป็นสาเหตุของการล่มสลายในอารยธรรมโบราณที่มีพัฒนาความเจริญถึงจุดที่ทุกคนไม่ต้องการทำงานหนักเพื่อผลิตปัจจัยการบริโภค ต้องการความสบายและเป็นผู้บริโภคอย่างเดี่ยวสงคราม และการแย่งชิงปัจจัยการบริโภค ความรู้สึกไม่เป็นธรรมระหว่างกลุ่มผู้ผลิตกับผู้บริโภคเกิดขึ้นอย่างรุนแรง และได้ทำลายสังคมลงในที่สุด

การศึกษาเพื่อการผลิตและการบริโภค

การจัดการศึกษาให้ผู้จบการศึกษาออกไปทำงานในสังคมปัจจุบันที่ยึดถือการทำงานเป็นสำคัญ (Work Oriented Society) เป็นการรักษาดุลยภาพของการผลิตและการบริโภคเป็นการจัดการศึกษาเพื่อจรรโลงสังคม เป็นการจัดการศึกษาเพื่อสันติภาพที่ยั่งยืน โดยแต่ละคนต่างปฏิบัติหน้าที่ต่างๆ ในสังคมอย่างพึ่งพาอาศัยกันบนพื้นฐานของความรู้ความสามารถของแต่ละคน เป็นความเท่าเทียมกันบนความแตกต่าง เป็นความเหมือนกันที่ต่างกันตามความสามารถและหน้าที่แต่ทุกคนต้องทำงาน หลักการของการ

จัดการศึกษาเพื่อสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลเพื่อให้จบการศึกษาออกไปรับใช้สังคมในด้านต่างๆ มีอยู่ในทุกวิถีการเมื่อไม่ว่าจะเป็นคอมมิวนิสต์ ประชาธิปไตย หรือสังคมนิยม หลักการนี้ยังมีความเป็นสากล อาชีวศึกษาเป็นการจัดการศึกษาให้ผู้จบการศึกษาออกไปทำงานประกอบอาชีพในสังคม สามารถอยู่ได้ในสังคมที่ยืดการทำงานเป็นสำคัญ การศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาล ประถม มัธยม อาชีว และอุดมศึกษา มุ่งผลิตคนเข้าสู่โลกของงาน ทำให้เกิดความสมดุลของการผลิตและการบริโภค ไม่มุ่งผลิตคนหรือสร้างคน ให้เป็นผู้บริโภคแต่ฝ่ายเดียว และการให้การศึกษาก็เป็นเครื่องประดับชีวิต และให้ใช้ชีวิตอยู่อย่างผู้บริโภคอย่างเดี่ยวเริ่มลดลง และไม่ถือเป็นค่านิยมที่เป็นคุณค่าแก่การยึดถือของสังคมอีกต่อไป

การศึกษาเพื่ออาชีพ

ในอดีตมีนักการศึกษาพยายามจะแยกอาชีวศึกษากับสามัญศึกษาในขณะเดียวกันก็พยายามจะแยกอาชีวศึกษากับอุดมศึกษา เหตุผลที่นำมาใช้กล่าวอ้างมีความเหมาะสมทั้งทางทฤษฎีและตรรกวิทยาอยู่มาก สหรัฐอเมริกาได้บทเรียนที่เจ็บปวดจากการแบ่งแยกการจัดการศึกษามาแล้ว และได้ประกาศชัดเจนว่า อาชีวศึกษาจะไม่แยกออกจากสามัญศึกษาอย่างเด็ดขาดต้องเป็นการจัดการศึกษาที่ร่วมกัน ภายใต้แบบแผนของการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพ หรือ อาชีพศึกษา (Career Education) เพราะถ้ามีการแยกกันกระแสนยังเป็นสองฝ่ายก็ต้องมีการปะทะหรือกระทบกัน Equal but Separate หรือ Segregation ที่ใช้กับคนต่างเชื้อชาติ ถูกยกเลิกแต่ยังคงปรากฏผลพวงของความแบ่งแยกอยู่ในบางรัฐของอเมริกาจนถึงปัจจุบันนี้ สำหรับประเทศไทย อาชีวศึกษาได้จัดไว้ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจนถึงระดับปริญญาตรีเป็นส่วนใหญ่ ส่วนในระดับประถมศึกษาตอนต้นไม่แยกจากกัน ความรู้สึกในการแบ่งแยกจึงไม่เกิดขึ้นในระดับนี้แต่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ความจำเป็นของการแยกสาขาวิชาเพื่อเรียนวิชาชีพและการมุ่งสู่มหาวิทยาลัยจำเป็นต้องเกิดขึ้นเพื่อการพัฒนาบุคลากรของประเทศในทุกด้านและสนองความต้องการที่หลากหลายของบุคคลและของสังคม และการศึกษาทั้งสายสามัญ และสายอาชีพก็สามารถเข้ารับการศึกษาระดับอุดมศึกษา หรือได้รับปริญญาได้เท่าเทียมกัน

อาชีวศึกษาเพื่อจรรโลงสังคม

พัฒนาการของสังคมมนุษยชาติในอดีตทั้งที่ล่มสลายไปแล้วและสังคมปัจจุบันที่พัฒนาหลังยุคอุตสาหกรรมมีแนวโน้มว่าคนในสังคมจะยึดถือความสบาย พอใจที่จะทำงานน้อยได้ผลตอบแทนสูง ใช้ทรัพยากรมาก นิยมการบริโภคทั้งทางวัตถุและประสบการณ์หมายถึงการแสวงหาความพอใจจะ “มีอะไร” และ “เคยลองอะไร” มากขึ้นความมุ่งมั่นในการทำงานเพื่อผลผลิตมีน้อย เพราะความรู้สึกว่าสังคมมีความมั่งคั่ง สมบูรณ์ผิดกับบรรพชนรุ่นก่อนที่มุ่งมั่นในการทำงาน เพื่อผลผลิตที่มากและดีเลิศแก่การให้ความเป็นอยู่ของมนุษย์ที่ดีถ้าแนวโน้มของทรัพยากรมนุษย์รุ่นใหม่ในประเทศไทย ซึ่งอยู่ในสภาวะพัฒนาอุตสาหกรรมที่มีความต้องการกำลังคนเพื่อการผลิตไม่น้อยที่ทำงานผลิตแต่มีแนวความคิดร่วมสมัยกับชนรุ่น

ใหม่ในประเทศที่มีการพัฒนาทางสังคมหลังยุคอุตสาหกรรมไปแล้ว ปัญหาการขาดแรงงานภาคอุตสาหกรรมและคนส่วนมากจะไม่สนใจทำงานด้านการผลิต อาจะพอใจด้านการบริโภคและการแสวงหาวัตถุและประสบการณ์ การสร้างแรงจูงใจ และค่านิยมในสังคมให้เห็นความสำคัญของการทำงานด้านการผลิตจึงเป็นสิ่งจำเป็น และภารกิจส่วนนี้อาชีวศึกษา นอกจากจะทำหน้าที่จัดการศึกษาวิชาชีพ เพื่อให้ผู้จบการศึกษาทำงานด้านการผลิตแล้วการส่งเสริมให้ตระหนักในคุณค่าของการทำงานเพื่อการผลิตเป็นสิ่งที่ต้องทำควบคู่ไปด้วย การสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพเป็นการแข่งขันที่กำลังเผชิญอยู่ในสังคมโลกหลังจากที่มีการแข่งขันทางด้านเสถียรภาพ เทคโนโลยี เศรษฐกิจ อย่างดุเดือดมาแล้วและยังคงมีอยู่ ถึงแม้จะลดกำลังของการแข่งขันลงก็ตามแต่การแข่งขันพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ผลดีกับมวลมนุษยชาติจะเกิดขึ้น สังคมจะอยู่อย่างมีความสุข ดีกว่าการแข่งขันทางด้านเสถียรภาพ เทคโนโลยี และเศรษฐกิจ ที่เคยเป็นในอดีต การสร้างคนที่มีความสามารถ มีคุณภาพสูงในการผลิตซึ่งอาชีวศึกษาต้องรับหน้าที่นี้ถือเป็นการจรรโลงสังคมให้เกิดสมดุลระหว่างการบริโภคและการผลิตขึ้น

สรุป

อาชีวศึกษาเป็นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ และความสามารถ ในการผลิตเพื่อการอุปโภคและบริโภคของมวลมนุษยชาติ สภาวะไร้สมดุลระหว่างการผลิตและการบริโภค ทำให้สังคมล่มสลาย หรือเกิดความไม่สงบของสังคมขึ้น การเชื่อมต่อช่องว่างให้เกิดสมดุลของการผลิตและบริโภคเป็นภารกิจของอาชีวศึกษาที่มีส่วนช่วยจรรโลงสังคมให้มีความสุขตลอดไป

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กฤษมันต์ วัฒนานรงค์
การศึกษา : Ph.D. (Vocational/Technical Education-Instructional System Technology)
การทำงาน : หัวหน้าภาควิชาครุศาสตร์เทคโนโลยี
 คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
 สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ